

kisebb, ovális vascsatot találtunk, s valószínűleg két juhcsontot is. A koponya bal oldalán, a halántékcsonton látszott még az egyik fülbevaló nyoma. A mai felszíntől számítva 175 cm mély sírgödör téglalap alakú, egyenes aljú, lekerekített sarkú volt. A szennyvízvezeték árkát a kövesút mellett ezen a környéken kb. 800 méter hosszan ásták ki, de itt régészeti lelet nem került elő. Kissé északra húzódik a Száraz-ér medre, vagyis a lelőhely lényegében az érmeder déli partján található.

Munkatárs: Gábor Gabriella restaurátor.

SZATMÁRI IMRE

177. Törökbálint, Tópark

A részletes jelentést lásd a 45–55. oldalon.

(Pest megye) U; B; LT; A

MARÓTI ÉVA

178. Tura, Tököspart (MRT XIII. 3. 22/23. lh.)

(Pest megye) Á

A szondázó ásatással, amelyre a turai önkormányzat támogatásával került sor, a középkori Szentgyörgypusztá templomának maradványait kerestük. Az átkutatott 125 m²-es területen a templom nyomait csak közvetett módon találtuk meg. Az erózió nyomtalanul eltüntette még az alapokat is.

A templom körüli temetőből összesen 28 Árpád-kori, ezen belül valószínűleg a 13. századra keltezhető temetkezést tártunk fel. Néhány sírban megfigyelhető volt a téglapakolás szokása, a nagy mértékű felszínkopás miatt azonban ezek jórészt is kiforgatta az eke. A sírok mellett és közöttük mindössze néhány Árpád-kori cserépedény töredékét találtuk, egyéb mellékletet nem. A sírok betöltött földjében a templom építésére és létezésére utaló habarcs és kötörmelékeket figyeltünk meg a bontások során. A temetkezések tájolása zömmel Ny-K-i irányú, ami alapján feltételezhető, hogy a templom irányítása is hasonló lehetett.

TARI EDIT – KULCSÁR VALÉRIA

179. Tuzsér, Boszorkány-hegy

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) M

A lelőhelyen 1900-ban rigolízórást végeztek, s ennek során megtalálták egy honfoglalás kori temető É-D-i irányú sorba rendeződött 6 sírját. A leleteket Jósa A. gyűjtötte be illetve tárta fel, s még abban az évben közölte is azokat. (ArchÉrt. 20. 1900. 214–224.) Jósa a leletmentést követően nem végzett a helyszínen további ásatást, de megjegyezte, hogy a sírsor keleti részén még további temetkezések rejtőzhetnek a földben. Ennek tisztázására indítottuk meg a hitelesítő

ásatásunkat. A lelőhelyet a honfoglalás kori leletcorpus előmunkálatainak keretében Dienes I. és Németh P. azonosította be 1970-ben.

Az ásatás során egyetlen hosszú sorba rendeződve összesen 10 sír maradványait találtuk meg. Ezek közül egy sem volt érintetlen, részint a szőlőművelés dülta fel azokat, részint pedig (mint később kiderült) megtaláltuk a Jósa által feltárt sírok felforgatott, de a helyükön hagyott csontmaradványait. A sírok csekély számú leletanyagot tartalmaztak: nyitott ezüst hajkarikát (1.), fenőkövet (7.) ívvégcsontot és csont amulettet (8.), vastöredéket (9.) valamint ezüst övveretet (10.). Ez utóbbi tökéletesen megegyezik azokkal az övveretekkel, amelyeket Jósa az általa feltárt 6. (tarsolylemezes) sírban talált, így a 10. sírt azonosíthatjuk a Jósa féle 6. sírral. Ebből kiindulva (s figyelembe véve a századfordulón feltárt sírok leletanyagát, valamint az általunk talált leleteket) egy kivétellel be tudtuk azonosítani a Jósa A. által feltárt temetkezéseket (az első szám az 1998. évi ásatás sírszáma, zárójelben pedig Jósa sírszámai). 10 (6), 9 (5), 8 (3), 7 (2), 6 (1). A Jósa által feltárt 4. sírt nem találtuk meg, annak csontjait a szántás teljesen megsemmisíthette.

Összegezve, az ásatás során sikerült tisztázni a Jósa által feltárt sírok helyzetét, azok elhelyezkedését egy hiteles temetőterképen rögzíthettük, amelyet kiegészíthettünk további 5 sírral is. Tuzséron tehát kétségkívül egy egysoros kisebb (maximum 15–16 síros) temető lehetett. Jóllehet a 10. sírtól északra csak egy 8,5 méteres sávot tudunk átkutatni az ott már rendkívül sűrűn ültetett szőlőtőkék miatt, de újabb temetkezést e területen sem találtunk, így kevésbé tartjuk valószínűnek, hogy a temető arrafelé folytatódna. A kérdéses területen (szemben az 1–10. sírokat rejtő földszákkal) nem találtunk a felszínen sem embercsontokat, amelyek esetleg újabb bolygatott vagy teljesen szétroncsolt sírokra utalhatnának. A lelőhely tehát, véleményünk szerint, csaknem bizonyosan feltártnak tekinthető.

NÉMETH PÉTER – RÉVÉSZ LÁSZLÓ

180. Túrje, Kolostor

(Zala megye) Á; Kk

A türjei monostortemplom egyike a legépebben megmaradt nemzetségi monostorainknak. A prépostságot Túrje nemzetségbeli Szentgróti Dénes bán alapította 1241–42-ben; hajdan a templom északi oldalán állt premontrai kolostor jórészt már a 16. században megsemmisült. A 18. században az új kolostort a templomtól délre építették meg.

Az 1997 késő őszen megkezdett kutatást a középkori kolostor lehatárolására és az alaprajz főbb vonalainak tisztázására 1998. április–májusában folytattuk. A kutatások igazolták a templomtól északra feltételezett